

Více než tři desetiletí na jihoamerickém kontinentu

Páter Bernard Kulha SVD působí již 34 let na jihoamerickém kontinentu. Jeho misijní působení se naplno mohlo rozvinout po roce 1968, kdy opustil Slovensko, studoval v Irsku a nastoupil na svou první misi do Paraguaye, kde pracoval 11 let. Momentálně působí jako misionář již 23 let v Bolívii.

Velkou část Bolívie tvoří náhorní rovina, která se jmenuje Antiplano. Začínal jsem v této oblasti, pracoval jsem tam 10 let. Dva a půl roku jsem byl přímo na náhorní plošině a 7 let jsem byl v Coripate, kde se pěstuje koka.

Antiplano leží ve výšce 3500 m. nad mořem. V této oblasti je život poměrně těžký. Pěstují se zde brambory, lidé chovají drůbež, jsou zde lamy, dále alpaca - zvíře podobné lamě, ale trochu menší. Lidé jsou tu pracovití a mají smysl pro společenství, pro komunitu. Když se něco stane, hned to vyšetřují. Když např. udeří blesk, ptají se, proč se to stalo. Kdo je na vině? Cítí, že v přírodě je rovnováha a když se naruší, hledají viníka. Místy zde je cítit pověřčivost. Stalo se například, že zemřelo nepokřtěné dítě, když právě přišli mrazy. Lidé to připisovali tomu, že dítě nebylo pokřtěno. Toto má vliv i na naši práci.

Život zde byl dost těžký. Ačkoli Coripata je ve výšce 1700 metrů, chodili jsme i 2-krát do týdne do hlavního města La Paz, které už je o dost výše. Z Coripaty se musí vystoupit až do výšky 5000 metrů, pak se sestoupí do výšky 3600 metrů do La Paz. Na vrcholu bývá sníh.

Do druhé oblasti patří údolí ve výšce asi 2500 metrů-Cochabamba. Zde je podnebí již subtropické. Sníh tam skoro nikdy není. Podnebí je zde stále jako na jaře. Není ani příliš zima, ani moc horko. Teploty vystoupí v létě na 30-32 stupňů. V zimě neklesnou pod nulu. Pěstují se zde subtropické plodiny: pomeranče, fíky, kukuřice. Vyrábí se tu nápoj „čiča“, je to něco jako pivo. Umele se kukuřice, nechá se vykvasit, a po určité době se to převarí. Celý proces výroby tohoto nápoje trvá kolem dvou měsíců. Řeky v této oblasti tečou více na sever a začínají tam amazonské pralesy.

Třetí oblast je nížina na východě země. Bývají tam velká horka a poměrně sucho. Někdy 40 i 45 stupňů. V letním období bývají vydatné deště. Od listopadu do února je nejteplejší období a také mnoho prší. V této oblasti je rozvinutý i dřevařský průmysl a chov dobytka, protože jsou zde vhodné pastviny.

Podle těchto tří oblastí můžeme rozdělit i obyvatelstvo. Lidé z Antiplana jsou spolehliví, pracovití a nemluví hodně. Snaží se stěhovat do níže položených oblastí, kde je život lehčí. Obyvatelé v níže položených oblastech nejsou tak pracovití, ale jsou přátelštější. Nedá se na ně velmi spolehnout.

Začínal jsem ve vysokohorské oblasti, pak jsem byl v Cochabambě. 4 roky jsem pracoval jako vychovatel v semináři v Cochabamba. Nyní pracuji na nížině, na východě. Tato oblast je známá tím, že tam byly tzv. "Redukce". Evangelizovali zde jezuité a vytvářely komunity, kde lidi i ochraňovaly. V oblasti, kde byly Španělé bylo zakázáno otroctví, ale v oblasti, kde byli Portugalci (Brazílie) ještě zakázáno nebylo. Proto se "lovili" lidé, které odvěkli pracovat na plantáže. Jezuité se o tom dozvěděli, proto zakládali osady, které byly jakousi "samosprávou". Byl tam určitý řád a lidé měli větší bezpečnost. Měli společné pole, která obdělávali. Misionáři jejich připravovali na křest. Mnozí lidé Indiány nepovažovali za lidi. Říkali, že Indián nemá duši. Proto misionáři měli hodně práce. A to nejen s indiány, ale také s vlastními lidmi, kteří tam chtěli zbohatnout na úkor Indiánů, ba dokonce i bílých.

V Bolívii se neustále pěstuje koka, která se pěstovala již před příchodem Španělů. Inkové měli velkou říši. Patřila do ní část Brazílie, Ekvádor, Peru, Bolívie, i severní část Argentiny a Chile. Inkové používali koku jako povzbuzující prostředek. Používali ji i jejich bojovníci. To jim pomohlo vlastně obsadit tak velké území. V

dobách kapitalismu, kdy se začalo rozvíjet hornictví, se koka používala jako osvěžující prostředek. Po jejím užití horníci neměli hlad a povzbuzovalo je to k práci. V druhé polovině minulého století začali lidé z koky vyrábět kokain. Tehdy přišli všechny problémy, které dnes známe v souvislosti s drogami a jejich užíváním.

Koka se pěstuje od nepaměti. Lidé se brání zákazu jejího pěstování. Problém je však v tom, že drogy jsou vyváženy do vyspělých zemí, jako USA, Evropa, Japonsko, a proto tyto země tlačí na to, aby bylo pěstování koky omezeno. Na pěstování koky jsou vyhrazeny určité území, které mají pokrýt spotřebu v Bolívii, aby se předešlo výrobě drog a jejich vývozu do zahraničí. Skutečnost je však taková, že na jednom území se koka potlačí a zaseje se jinde. Největšími pěstovateli koky v Jižní Americe je Bolívie, Ekvádor a Peru.

V Bolívii je nedostatek kněžských povolání a stále přicházejí misionáři ze zahraničí. Když jsem pracoval v našem formačním domě, tak mě jeden biskup pozval na mise v náhorní rovině. Šli jsme do kopců, navštěvovali jsme osady v horách. Na některých místech nám řekli, že kněz u nich nebyl až 10 let. Zde jsem skutečně viděl, jaký je v Bolívii nedostatek kněží.

Mnoho misionářů přichází z Polska. Ze západní Evropy je tam hodně Němců, Španělů, Ířčanů. Máme i misionářů z USA. Co se týká verbistů, nejvíce nás přichází z Asie - Filipíny, Indie, Indonésie. Ze Slovenska jsme tu čtyři. Pomáhají nám katecheté a ministranti. Ministrují nejen chlapci, ale i dívky. Jednou týdně se scházejí, mají společné hry, zábavu a také se společně modlí. Máme takový systém, že každá z těchto osad má svého náboženského vedoucího. My tyto lidi na misijní stanici připravujeme na tuto práci. Když jsou připraveni, mohou pak vyučovat v osadách a připravovat mládež na přijetí svátostí. Tito laičtí katecheté jsou velkou pomocí každého misionáře.